

Рівненський інститут післядипломної педагогічної освіти

Комунальна науково-методична установа

«Березнівський районний методичний кабінет»

Березнівської районної ради

Городищенської загальноосвітньої школи I – III ступенів

Конкурс-ярмарок педагогічної творчості

Номінація «Соціальна педагогіка»

Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливими освітніми потребами

Ціпан Іван Іванович,
соціальний педагог

Березне - 2013

Ціпан І.І. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливими освітніми потребами. Навчально-методичний посібник. Городищенська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів. – Березне, 2013 – 41 с.

У посібнику розкрито стимуляцію пізнавальної активності та створення умов для пізнавальної діяльності дітей з порушеннями розумового розвитку, сприяння зменшенню різниці між відхиленнями та нормою, забезпечення в подальшому успішну інтеграцію таких дітей у суспільство.

Навчально-методичний посібник розрахований для фахівців психологічної служби, студентів психолого-педагогічних факультетів, педагогічних працівників навчальних закладів.

Рецензенти:

О.І. Агафонова, методист комунальної науково-методичної установи «Березнівський районний методичний кабінет» Березнівської районної ради.

Л.Є. Гурінчук, директор Городищенської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів.

Г.А. Боровець, заступник директора з навчально-виховної роботи Городищенської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів.

Рекомендовано науково-методичною радою комунальної науково-методичної установи «Березнівський районний методичний кабінет» Березнівської районної ради

(Протокол №2 від 08 лютого 2013 року)

ЗМІСТ

Передмова	4
Модель корекції розвитку дитини	5
Навчально-тематичний план та структура занять	8
Конспекти занять	12-27
Заняття 1-2.....	12
Заняття 3-4.....	14
Заняття 5-6.....	15
Заняття 7-8.....	16
Заняття 9-10.....	17
Заняття 11-12.....	18
Заняття 13-14.....	19
Заняття 15-16.....	20
Заняття 17-18.....	21
Заняття 19-20.....	22
Заняття 21-22.....	23
Заняття 23-24.....	24
Заняття 25-26.....	25
Заняття 27-28.....	26
Заняття 29-30.....	27
Роль та значення корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.....	28
Додатки.....	30
Література	40

ПЕРЕДМОВА

Одна з основних функцій системи освіти полягає в підготовці підростаючого покоління до самостійного життя. Але підготувати до самостійного життя здорову дитину і дитину з особливими потребами – різні речі. В нашій країні існує мережа спеціальних навчальних закладів. Для дітей, які потребують корекції розумового розвитку це може бути і звичайна школа. Нашим завданням є підготовка дітей з особливими потребами до самостійного життя та діяльності в соціальному оточенні у відповідності до суспільних норм.

Основний контингент такої школи становлять діти, для яких характерне стійке порушення пізнавальної діяльності внаслідок органічного ураження головного мозку. Школа дає дітям необхідні знання та формує життєво важливі вміння. Фахівці проводять корекційну роботу з учнями з метою розвитку компенсаторних механізмів, відновлення порушених психічних функцій, стимулювання подальшого психічного розвитку. Таким чином педагогічні працівники допомагають вихованцям стати повноцінними членами сім'ї та суспільства.

Тож не випадково навчально-виховна проблема над вирішенням якої працює колектив Городищенської ЗОШ I-III ступенів це – «Активізація розумової та пізнавальної діяльності учнів у процесі основ наук та удосконалення навчально-виховної роботи на основі творчого пошуку нових форм і методів роботи педагогічного колективу в умовах процесу гуманізації і демократизації шкільного життя».

Актуальність досвіду: Діяльність соціального педагога в навчальному закладі спрямована на розв'язання навчально-виховної проблеми школи, основним напрямком якого є його соціально-педагогічний супровід навчально-виховного процесу. Адже, як показує досвід роботи, тільки постійна стимуляція пізнавальної активності та створення умов для пізнавальної діяльності дітей з порушеннями розумового розвитку сприяє зменшенню різниці між відхиленнями та нормою, забезпечує в подальшому успішну інтеграцію таких дітей у суспільство.

Основними завданнями корекції психічного розвитку є, по-перше, корекція відхилень в психічному розвитку з урахуванням створення оптимальних можливостей та умов розвитку особистісного і інтелектуального потенціалу дитини, по-друге, профілактика небажаних негативних тенденцій особистісного і інтелектуального розвитку.

Ідея досвіду: Ми розглядаємо психологічну корекцію в двох планах: в широкому – як комплекс психолого-педагогічних впливів, спрямованих на виправлення в дітей недоліків у розвитку, і у вузькому – як метод психологічного впливу, спрямований на розвиток психічних процесів і функцій в дитини і гармонізацію розвитку його особистісних властивостей.

Психокорекційні технології – це сукупність знань про способи і засоби проведення психокорекційного процесу. Психокорекційний процес – складна система, що включає в себе як стратегічні, так і тактичні задачі. В тактичні

задачі входить розробка методів і психокорекційних технік, форма проведення корекційної роботи, підбір і комплектування груп, тривалість і режим занять.

Корекційна робота з дитиною повинна будуватися не як просте тренування вмінь і навичок, не як окремі вправи по вдосконаленню психологічної діяльності, а як цілісна усвідомлена діяльність. При цьому необхідно проводити корекційну роботу як із самою дитиною по зміні її окремих психологічних утворень, так і з умовами життя, виховання і навчання, в яких знаходиться дитина.

Модель корекції розвитку дитини

В практиці психокорекційної роботи традиційно виділяють три основні моделі корекції: загальна, типова, індивідуальна (А.А.Осіпова, 2000)

Загальна модель корекції – це система оптимального вікового розвитку особистості в цілому. Вона включає в себе охоронно-стимулюючий режим для дитини, відповідний розподіл навантажень з врахуванням психічного стану, організацію життєдіяльності дитини в школі, в сім'ї та інших групах.

Типова модель корекції оснований на організації конкретних психокорекційних впливів з використанням різних методів: ігротерапії, сімейної терапії, психорегулюючих тренувань.

Індивідуальна модель корекції орієнтована на корекцію різних порушень в дитини чи підлітка з врахуванням його індивідуально-типологічних, психологічних особливостей. Це досягається в процесі створення індивідуальних психокорекційних програм, спрямованих на корекцію наявних недоліків з врахуванням індивідуальних факторів.

Загальна модель психокорекції орієнтована на профілактичну роботу з дитиною, типова модель – на оптимізацію, стимулювання психічного розвитку, а індивідуальна модель – на корекцію недоліків в розвитку дитини з врахуванням індивідуально-психологічних особливостей.

Принципи проведення корекційно-розвивальної роботи і складання корекційно-розвивальних програм

Принципи побудови корекційних програм визначають стратегію, тактику їхньої розробки, тобто визначають цілі, задачі корекції, методи і засоби психологічного впливу.

Складаючи різного роду корекційні програми, необхідно спиратися на принципи:

- системності корекційних, профілактичних і розвивальних задач;
- єдності діагностики і корекції;
- пріоритетності корекції причинного типу;
- діяльнісний принцип корекції;
- урахування вікових, психологічних й індивідуальних особливостей дитини;
- комплексності методів психологічного впливу;
- активного залучення соціального оточення до участі в корекційній програмі;

- опори на різні рівні організації психічних процесів; програмованого навчання;

- зростання складності;
- урахування обсягу і ступеня різноманітності матеріалу;
- урахування емоційного забарвлення матеріалу.

Принцип системності корекційних, профілактичних і розвивальних задач відбиває взаємозв'язок розвитку різних сторін особистості дитини і гетерохронність (нерівномірність) їхнього розвитку.

Загальна модель корекції— система умов оптимального вікового розвитку особистості в цілому — передбачає розширення, поглиблення, уточнення уявлень дитини про навколишній світ, про людей, суспільні події, про зв'язки і відносини між ними; використання різних видів діяльності для розвитку мислення, що аналізує сприйняття, спостережливості тощо; такий характер проведення занять, що щадить, враховує стан здоров'я (особливо в дітей, які пережили посттравматичний стрес, які перебувають у несприятливих умовах розвитку). Необхідно оптимально розподіляти навантаження упродовж заняття, дня, тижня, року, вести контроль та облік стану дитини.

Метою програми є активізація та стимулювання пізнавальної діяльності, розвиток емоційно-вольової сфери та комунікативних навичок у першокласників з вадами розумового розвитку в умовах інтернатного закладу.

Завдання програми:

- корекція пізнавальних процесів: відчуттів, сприймання, уваги, пам'яті;
- корекція, активізація та удосконалення розумових операцій: узагальнення, абстрагування, аналіз, синтез, порівняння, гнучкість, критичність;
- розвиток комунікативних умінь і навичок;
- корекція загальної та дрібної моторики рук;
- поліпшення емоційного стану учнів.

Форми та методи роботи:

- комунікативні ігри;
- рухливі ігри;
- вправи на розвиток моторики;
- образотворча діяльність;
- релаксаційні вправи;
- вправи на розвиток пізнавальної сфери.

Принципи корекції:

- індивідуальний та диференційований підхід;
- комплексний вплив;
- систематичність.

Цільова група: школярі, які потребують корекції розумового розвитку.

Діагностика:

Діти прибувають до школи з висновками та рекомендаціями районої ПМПК. Тому метою діагностики є вивчення шкільної готовності, індивідуальних особливостей інтелектуальної та когнітивної сфери, «зони

актуального розвитку» дитини та визначення її «зони найближчого розвитку».

Очікуваний результат:

- отримання задоволення від гри та спілкування у групі;
- підвищення пізнавальної активності;
- позитивне ставлення до оточуючих;
- підвищення рівня розвитку пізнавальних процесів та загальних інтелектуальних здібностей;
- покращення стану загальної та дрібної моторики.

Організація корекційної роботи: група 1-4 дітей, кількість занять -2 на тиждень. Тривалість занять від 35 до 45 хв.

Структура заняття:

I. Початковий етап (5-7хв)

1. Привітання.
2. Комунікативна гра.

II. Основний етап (20-25хв)

1. Корекція відчуттів, сприймання.
2. Корекція уваги, пам'яті.
3. Удосконалення розумових операцій.
4. Розвиток моторики.

III. Заключний етап (8-10хв)

1. Рефлексія. Релаксація.
2. Традиційне прощання.

Корекційна робота може бути реалізована як в груповій формі так і через індивідуальні заняття. Підбір вправ залежить від індивідуальних особливостей дитини.

Заняття пов'язані з особливостями розвитку дітей. Відчуття та сприймання формуються уповільнено, об'єм їх зменшений, характерні не диференційованість та інертність. Порушення уваги у дітей, які перенесли органічне ураження головного мозку виражені доволі сильно - увага нестійка, виникають складнощі з її розподілом та переключенням. Типовим джерелом таких порушень є коливання тону психічної активності, яке спричинене швидким виснаженням психічних процесів, втомлюваністю. Своєрідним є і процес запам'ятовування – в його основі лежить утворення тимчасових нервових зв'язків у корі головного мозку, які недостатньо міцні, швидко згасають, тому діти-олігофрени швидко забувають вивчене.

Мислення також має свої особливості: недостатній розвиток вищих форм пізнавальної діяльності, тобто процесів узагальнення та абстрагування, характерні конкретність мислення та стереотипність дій, відсутні гнучкість та критичність мислення.

Виходячи з вище сказаного, зрозуміло, що основою роботи з дітьми, які потребують корекції розумового розвитку, є багаторазове та постійне повторення, адже досить часто за одне заняття діти не можуть запам'ятати правил гри, способи виконання вправ, засвоїти певні поняття.

Досить велика насиченість та щільність занять дає можливість, в залежності від підбору дітей, індивідуальних особливостей їх розвитку, вносити поточні корективи.

Обов'язковою умовою корекційної роботи є участь кожної дитини у кожній грі чи вправі, жодна дитина не має бути обділена увагою. Під час виконання завдань не треба сварити дитину за неправильні дії, обов'язково потрібно знайти за що можна було б похвалити: активність, старанність.

Необхідно уникати примусу, якщо діти відволікаються, помиляються. Це означає, що вони просто втомилися і тому краще переключити їхню увагу, дати їм можливість відпочити.

Не забувайте постійно проявляти увагу та любов до кожної дитини.

НАВЧАЛЬНО – ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ТА СТРУКТУРА ЗАНЯТЬ

№ заняття	Зміст заняття	Сфера впливу
1-2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Долоньки» 2. Вправа «Давайте познайомимос 3. Вправа-гра «Що чути?» 4. Гра «Чарівна торбинка» 5. Вправа «Сховані малюнки» 6. Цікаві вправи «Для слухняних п 7. Рефлексія. Релаксація «У лісі» 8. Прощання «Подаруй усмішку!» 	Емоційна сфера Комунікативна Увага Відчуття Сприймання Моторика Емоційна сфера
3-4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Привіт!» 2. Вправа «Давайте познайомимось» 3. Вправа-гра «Що чути?» 4. Вправа-гра «Скажи, що в тебе в руці» 5. Вправа «Сховані малюнки» 6. Цікаві вправи «Для слухняних пальчиків» 7. Рефлексія. Релаксація «Сонечко» 8. Традиційне прощання 	Емоційна сфера Комунікативна Увага Відчуття Сприймання Моторика Емоційна сфера
5-6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Долоньки» у парах 2. Вправа «Давайте познайомимось» 3. Вправа «Дзеркало» 4. Вправа-гра «Впізнай на дотик» 5. Вправа «Накладені малюнки» 6. Цікаві вправи «Для слухняних пальчиків» 7. Рефлексія. Релаксація «Квіти» 8. Традиційне прощання 	Емоційна сфера Комунікативна Увага Відчуття Сприймання Моторика Емоційна сфера

7-8	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Привіт!» у парах 2. Вправа «Давайте познайомимось» 3. Вправа-гра «Чарівна торбинка» 4. Вправа-гра «Слухай сигнал » 5. Вправа «Порівняй відрізки» 6. Цікаві завдання «Для слухняни пальчиків» 7. Рефлексія. Релаксація «Небо» 8. Традиційне прощання 	<p>Емоційна сфера Комуникативна Відчуття Увага сприймання Моторика Емоційна сфера</p>
9-10	<ul style="list-style-type: none"> . Привітання «Ланцюжок» . Гра «Паровозик» . Вправа «Що хотів намалювати художн . Вправа «Сіли-встали» . Вправа-гра «Чарівна торбинка» . Цікаві завдання «Для слухня альчиків» . Рефлексія. Релаксація «Хмаринки» . Традиційне прощання 	<p>Емоційна сфера Комуникативна Сприймання</p> <p>Увага Відчуття Моторика</p> <p>Емоційна сфера</p>
11-12	<ol style="list-style-type: none"> . Привітання «Привіт!» двома руками 2. Гра «Паровозик» 3. Вправа «Дошки Сегена» 4. Гра «Що змінилося?» 5. Вправа «Знайди відмінності» 6. Цікаві завдання «Для слухняних пальчиків». 7. Рефлексія. Релаксація «Дерево» 8. Прощання «Дзеркало» 	<p>Емоційна сфера Комуникативна Сприймання Увага Моторика Емоційна сфера</p>
13-14	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Долоньки» хлопком 2. Гра «Серце» 3. Гра «Тополя – верба» 4. Вправа «Запам'ятай слова» 5. Вправа «Розсипана абетка» 6. Цікаві завдання «Для слухняни пальчиків» 7. Рефлексія. Релаксація «Птахи» 8. Прощання «Дзеркало» 	<p>Емоційна сфера Комуникативна Увага Пам'ять Сприймання Моторика Емоційна сфера</p>
15-16	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Долоньки» у парах 2. Гра «Намисто» 3. Гра «Чотири стихії» 4. Вправа «Згадай, що намальовано» 5. Вправа «Хто, що любить їсти» 6. Індивідуальні завдання «Для слухняних пальчиків» 7. Рефлексія. Релаксація «Море» 	<p>Емоційна сфера Комуникативна Увага Пам'ять Мислення Моторика Емоційна сфера</p>

	8. Прощання «Дзеркало»	
17-18	1. Привітання «Долоньки» по колу 2. Гра «Мереживо дружби» 3. Вправа «Впізнай букву на дотик» 4. Вправа «Добери пару» 5. Вправа «Чи так буває» 6. Індивідуальні завдання «Для слухняних пальчиків» 7. Рефлексія. Релаксація «Метелик» 8. Прощання «Дзеркало»	Емоційна сфера Комунікативна Відчуття Мислення Пам'ять Моторика Емоційна сфера
19-20	1. Привітання «Привіт, друже!» 2. Гра «Зайчик» 3. Вправа «Назви одним словом» 4. Вправа «Чим схожі, чим відрізняються» 5. Гра «Знайди колір» 6. Індивідуальні завдання «Для слухняних пальчиків» 7. Рефлексія. Релаксація «У полі» 8. Прощання «Портрет»	Емоційна сфера Комунікативна Мислення Пам'ять Увага Сприймання Моторика Емоційна сфера
21-22	1. Привітання «Кивок» 2. Гра «Мій котик» 3. Вправа «Придумай назву» 4. Вправа «Добери пару» 5. Гра «Електричний струм» 6. Індивідуальні завдання 7. Рефлексія. Релаксація «На лузі» 8. Прощання «Колективний портрет»	Емоційна сфера Комунікативна Мислення Увага Моторика Емоційна сфера
23-24	1. Привітання «Потиск» 2. Гра «Впізнай по голосу» 3. Вправа «знайди таку, як у мене» 4. Вправа «Четвертий зайвий» 5. Вправа «Слухай і виконуй» 6. Індивідуальні завдання 7. Рефлексія. Релаксація «Біля річки» 8. Прощання «Подаруй веселинку»	Емоційна сфера Комунікативна Увага Мислення Моторика Емоційна сфера
25-26	1. Привітання «Вітаю!» 2. Гра «Жучок» 3. Вправа «Добери пару» 4. Вправа «Що де росте?» 5. Гра «Знайди за вказівкою» 6. Індивідуальні завдання 7. Рефлексія. Релаксація «Дощик» 8. Прощання «Подаруй радість»	Емоційна сфера Комунікативна Мислення Пам'ять Моторика Емоційна сфера

27-28	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Замочок» 2. Гра «Знайди пару» 3. Гра «Що плаває, а що ні?» 4. Вправа «Оживи картину» 5. Гра «Розвідники» 6. Образотворча діяльність 7. Рефлексія. Релаксація «Вітерець» 8. Прощання «Подаруй любов» 	<p>Емоційна сфера Комуникативна Мислення</p> <p>Пам'ять Емоційна сфера</p>
29-30	<ol style="list-style-type: none"> 1. Привітання «Ланцюжок» 2. Гра «Гості» 3. Гра «Що подарували?» 4. Гра «Підкажи, що треба купити?» 5. Вправа «Куди підеш?» 6. Образотворча діяльність 7. Рефлексія. Релаксація «На галявині» 8. Прощання «Подаруй доброту» 	<p>Емоційна сфера Комуникативна Мислення Пам'ять</p> <p>Емоційна сфера</p>

КОНСПЕКТИ ЗАНЯТЬ

ЗАНЯТТЯ 1-2

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Долоньки»

Мета: створити атмосферу довіри та доброзичливості, радісного настрою; корекція уваги, сприймання, пам'яті. Хід вправи: психолог повідомляє дітям, що дуже радий їх бачити і хоче привітатися з кожним особисто. Для цього просить покласти руки долоньками догори. Потім підходить до кожного, накриває своїми долонями долоньки дитини і, дивлячись в очі та усміхаючись, вітається називаючи дитину на ім'я. Дитина у відповідь теж вітається називаючи педагога на ім'я та по-батькові.

1.2. Правила (надалі після привітання повторюються на кожному занятті):

- Будемо веселими?
- Будемо!!!
- Будемо дружними?
- Будемо!!!
- Будемо добрими?
- Будемо!!!

1.3. Вправа-гра «Давайте познайомимось»

Мета: розвиток мимовільної уваги.

Хід гри: 1-й варіант - діти стають у коло. Ведучий пускає по колу м'ячик. Той, у кого в руках м'яч, називає своє ім'я і передає м'яч по колу сусідові. Повернувшись до ведучого м'яч «іде» в зворотному порядку. Потім обирається новий ведучий. Ведучим обов'язково має побувати кожна дитина.

II. Основний етап

2.1. Вправа-гра «Що чути?»

Мета: розвиток активної уваги.

Хід вправи: 1-й варіант - психолог пропонує дітям заплющити очі і покласти голову на складені на парті руки. Потім створює різні звуки (ходить, відчиняє та зачиняє двері, переставляє стілець, перекладає ключі, гортає стрінки книги і т. д.). За сигналом діти «прокидаються» і по-черзі (до кого торкається ведучий) розповідають які звуки вони почули.

2.2. Вправа-гра «Чарівна торбинка»

Мета: розвиток тактильних відчуттів.

Хід вправи: 1-й варіант - психолог пропонує дитині, не заглядаючи, а опустивши руку в торбинку (бажано казкового вигляду), з багатьох дрібних предметів (лінійка, ручка, олівець, клей, каштан, гудзик, монета, горіх і т. д.) впізнати один, назвати його і тільки після цього вийняти і показати всім. Правильно названий предмет всі вітають оплесками.

2.3. Вправа «Сховані малюнки» (додаток 1)

Мета: корекція та розвиток сприймання.

Хід вправи: 1-й варіант - дітям пропонується розглянути малюнки з зображенням контурів знайомих предметів, закреслених різноманітними лініями (горизонтальними, вертикальними, косими, спіральними і т. д.)

Дитина має побачити, який предмет зображено, назвати та обвести його по контуру. Формат аркушу з зображенням повинен бути не менш ніж А-4, на аркуші не більше одного малюнка. Демонструвати малюнки необхідно почергово (тільки прибравши попередній, пропонувати наступний). Кількість малюнків: 1-2 на кожну дитину. Малюнок кріпиться на дошку. Дитина виходить до дошки та за допомогою «чарівної палички» знімає «чари»

Олівчика-пустунця», який сховав предмет (обводить контур предмета). Кожна дитина обов'язково має взяти участь.

2.4. Цікаві вправи для «слухняних» пальчиків

Мета: розвиток дрібної моторики.

«Пальчикова сім'я» діти розгинають зігнуті в кулак пальці, починаючи з великого та примовляючи:

- Оцей пальчик – наш дідусь,
- А оцей – бабуся,
- Оцей пальчик – наш татусь,
- А оцей – мамуся,
- Ну а цей маленький,
- Їх синок гарненький.

«Пальчики вітаються»: 1-й варіант - кожним пальчиком по черзі торкнутися до великого пальця, далі зібрати пальці в пучечок спочатку на одній руці, потім на другій, потім на обох одночасно; 2-й варіант - скласти руки долонями одна до одної, торкнутися великими пальцями один до одного, вказівними і т. д., потім усіма одночасно. «Діти бігають» - пальці як у попередній вправі, але тепер їх поставити на стіл і «побігати» спочатку однією рукою, потім іншою, потім обома.

«Окуляри» - утворити два кола з великих та вказівних пальців, з'єднати їх.

«Розмова» - стиснути пальці в кулаки, великі витягнути вгору, звести їх. Всі ці вправи можна поєднати вибудувавши логічну послідовність, що буде сприяти розвитку уваги дітей. Краще зробити це на другому занятті.

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

Хід проведення: психолог використовує іграшку. Дитина у якої в руках іграшка має можливість висловитися про те, що їй сподобалось чи не сподобалося на занятті. Потім діти стають у коло. Психолог запрошує дитину стати у центр кола, відмічає успіхи її на занятті та пропонує усім оплесками подякувати. Кожна дитина обов'язково має висловитися та побувати в центрі кола.

3.2. Релаксація «У лісі»

Хід проведення: I-й варіант - дітям пропонується розслабитися та переглянути зображення лісу слухаючи при цьому опис лісу психологом та музичний супровід «Звуки живої природи»; II-й варіант - дітям пропонується заплющити очі.

3.3. Традиційне прощання «Подаруй усмішку»

Мета: створення позитивного емоційного настрою.

Хід вправи: діти стоять у колі та тримають перед собою складені «човником» долоньки. Психолог «дарує усмішку» дитині-сусідові, кладучи у долоні, та передає далі по колу. Коли психолог отримує вже з іншого боку «усмішку» він говорить, що дарував одну усмішку, а отримав цілу жменю і пропонує дітям не тримати усмішки, а відпустити їх, щоб усім навколо було весело. Всі піднімають руки вгору з відкритими долонями і аплодують. 12

ЗАНЯТТЯ 3-4

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Привіт!»

На прохання психолога діти ставлять одну руку ліктем на стіл, долонею на зовні. Психолог вітається з кожною дитиною хлопком долоні по долоні дитини зі словами «Привіт!». Дитина має відповісти: «Привіт!».

1.2. Вправа-гра «Давайте познайомимось»

2-й варіант - ведучий розпочинає гру з 1-го варіанту (дивись заняття 1-

2) а коли м'ячик обійде коло і прозвучать всі імена дітей, тоді ведучий кидає м'яч будь-кому з дітей, називаючи при цьому ім'я того, кому кидає м'яч, дитина повертає м'яч ведучому. Кожна дитина обов'язково повинна почути своє ім'я і отримати м'яч.

II. Основний етап

2.1. Вправа-гра «Що чути?» 2-й варіант: (хід гри дивись заняття 1-2) завдання дещо ускладнене – дітям дається вказівка запам'ятати послідовність та кількість звуків.

2.2. Вправа-гра «Скажи, що в тебе в руці»

Мета: діагностика та розвиток тактильних відчуттів.

Хід вправи: дитині зав'язують очі і на простягнуту долоню кладуть маленький предмет (гудзик, монету, батарейку, горішок, каштан і т. д.) коли дитина не може назвати предмет відразу, їй дозволяють помацати його пальцями.

2.3. Вправа «Сховані малюнки»: 2-й варіант - (хід гри дивись заняття 1-

2) дітям можна запропонувати новий комплект малюнків, або ж зображення вже вивчених букв та цифр.

2.4. Цікаві вправи для «слухняних» пальчиків

«Дім» - підняти руки вгору долонями одна до одної, розташували пальці горизонтально, з'єднати кінчики середнього та безіменного пальців обох рук.

«Прапорці» - усі пальці з'єднати разом, крім великого, який виправити вгору.

«Стіл» - одну руку стиснути в кулак, на неї зверху покласти іншу долоню.

«Стілець» - одну руку стиснути в кулак, долоню іншої приставити до неї вертикально.

«Крісло» - одну руку стиснути в кулак, ледь зігнутою долоню іншої приставити горизонтально, великий палець загнутий всередину (дідусь відпочиває).

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія. (дивись заняття 1-2)

3.2. Релаксація «Сонечко»

Хід вправи: діти заплющують очі і, під музику та словесний супровід психолога, уявляють, як їх пестить сонечко.

3.3. Традиційне прощання «Подаруй усмішку!» (дивись заняття 1-2) 13

Діти легким подихом здимають зі своїх вуст усмішку у складені човником долоні і всі разом відпускають.

ЗАНЯТТЯ 5-6

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Долоньки» (дивись заняття 1-2) у парах: спочатку психолог вітається з кожною дитиною, потім кожна дитина вітається з сусідом.

1.2. Вправа-гра «Давайте познайомимось» (дивись заняття 1-2): 3-й варіант - дитина кидає м'ячик одному з гравців обов'язково називаючи при цьому ім'я цього гравця, той кому адресований м'яч ловить його і кидає іншому учаснику гри. Обов'язково має прозвучати ім'я кожного учасника.

II. Основний етап

2.1. Вправа-гра «Дзеркало»

Мета: розвиток довільної уваги.

Хід гри: ведучий виконує різні рухи, змінює вираз обличчя. Діти повинні точно відтворити все що показує ведучий. Кожна дитина має побувати в ролі ведучого.

2.2. Вправа-гра «Впізнай на дотик»

Мета: розвиток та діагностика тактильних відчуттів.

Хід гри: дитині пропонується 10 карточок зі зразками тканин, серед яких дві однакових. Спочатку дозволяється помацати всі зразки, потім дитині зав'язують очі і пропонують знайти дві однакові і накрити їх долонями.

2.3. Вправа «Накладені малюнки» (дивись додаток 2)

Мета: корекція сприймання, уваги.

Хід вправи: дітям пропонуються малюнки з зображенням контурів предметів накладених один поверх одного. Дитині необхідно назвати предмети, які зображені та обвести їх по контуру: 1-й варіант - зображення повинно бути не більше двох на одному малюнку; 2-й варіант – декілька; 3-й варіант - далі це можуть бути вивчені за програмою букви, цифри; 4-й варіант - пізніше можна запропонувати дітям здійснити класифікацію за родовими ознаками: згрупувати зображені предмети за спільною ознакою (овочі, фрукти, посуд, інструменти і т. д.)

2.4. Цікаві вправи для «слухняних» пальчиків

«Собака» - з'єднати великий, середній та безіменний пальці, вказівний та мізинець підняти вгору

«Коза» - підняти догори вказівний та мізинець

«Кінь» - вказівний палець виставлений вперед, решта біжать по столу

«Ліс» - руки стоять ліктями на столі, пальці розчепірені якомога ширше. Рухати кистями рук, імітуючи дерева, гілля яких хитає вітер

«Зайчик» - великим пальцем притиснути до долоні безіменний та мізинець, вказівний та середній розправлені, поворушити ними. Спочатку однією рукою показати «зайчика» потім іншою, потім обома одночасно.

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія 14

3.2. Релаксація «Квіти» під музику та словесний супровід психолога діти розслабляються та уявляють квітку.

3.3. Традиційне прощання «Подаруй усмішку!»

Діти стають у коло, психолог «здухує» свою усмішку до дитини-сусіда, та її «ловить» плескаючи долонями і теж здухує з долонь далі по колу наступному гравцеві. Коли усмішка обійде коло всі, роблячи крок уперед, піднімають обличчя вгору і разом дмухають, плескаючи в долоні.

ЗАНЯТТЯ 7-8

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Привіт!» (дивись заняття 3-4) у парах. Спочатку психолог вітається з кожною дитиною, потім кожна дитина вітається з сусідом.

1.2. Вправа-гра «Давайте познайомимось» (дивись заняття 1-2): 4-й варіант - Дитина з іграшкою несе її комусь з учасників, називаючи його на ім'я, віддає іграшку і стає на його місце. Дитина, яка отримала іграшку, стає на місце того, хто її приніс і продовжує гру далі.

II. Основний етап

2.1. Вправа гра «Чарівна торбинка»: 2-й варіант - дитині пропонується навпомацки знайти у торбині два однакових предмета двома руками.

2.2. Вправа-гра «Слухай сигнал»

Мета: розвиток активної уваги.

Хід гри: на один плеск в долоні діти зображають тополию (підняті вгору руки, долоні разом), на два плески – вербу (руки зігнуті в ліктях опущені вниз).

2.3. Вправа «Порівняй відрізки»

Мета: діагностика та розвиток окоміру.

Хід вправи: кожній дитині дається аркуш на якому зображені різної висоти відрізки. Психолог показує зразок і пропонує дітям на своїх аркушах знайти відрізок такої ж висоти.

2.4. Цікаві завдання для «слухняних» пальчиків

«Річка» імітація хвиль: долоні в горизонтальному положенні.

«Човник» пальці разом, долоні стулені в горизонтальному положенні.

«Черепашка» рекомендується при порушенні функції серцево-судинної

системи, перевтомі. Пальці рук зімкнути в замок, великі пальці з'єднати, утворивши голову черепахи.

«Рибки» долоні вертикально ребром, пальці разом, імітація плавання риб.

«Равлик» одну руку покласти на стіл, підняти вказівний та середній палець, розставивши їх, накрити руку долонею другої руки.

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «Небо» під музичний супровід та слова психолога діти уявляють чисте, безкрає, високе небо.

3.3. Традиційне прощання «Подаруй усмішку!» 15

Діти стоять у колі. Ведучий кладе руку на плече сусіда і, дивлячись прямо у вічі та усміхаючись говорить: «Ти мій друг!»(обов'язково називаючи ім'я). Коли коло замкнеться всі разом кажуть: «Ми-друзі!»

ЗАНЯТТЯ 9-10

I. Початковий етап

1. Привітання «Ланцюжок»

Спочатку психолог вітається з кожною дитиною особисто (див. заняття 1-2). Потім дітям пропонується утворити «ланцюжок»: дитина називаючи ім'я сусіда подає йому руку, той називає наступного і також подає йому руку, не розриваючи руки з попереднім учасником. Коли «ланцюжок» замикається (перший береться за руки з останнім) всі піднімають зчеплені руки вгору і хором кажуть: «Всім, всім доброго дня!».

2. Комунікативна гра «Паровозик»

Мета: розвиток комунікативних навичок, пізнавальних процесів.

Хід: «паровозик» має скласти потяг з вагончиків, під'їжджає до кожного вагончика і знайомиться:

- Я веселий паровозик...а ти хто?
- А я красивий вагончик...
- Поїхали далі разом.
- Поїхали.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Що хотів намалювати художник?»

Мета: розвиток цілісності сприймання.

Хід вправи: дітям пропонується серія малюнків (4-6) на яких зображені окремі деталі. На кожному наступному кількості деталей збільшується. Дитина має здогадатися, що ж хотів намалювати художник.

2.2. Вправа-гра «Сіли – встали»

Мета: розвиток довільної уваги.

Хід гри: психолог подає команду, а сам виконує дію, яка не відповідає словам. Діти повинні виконувати те, що їм говорять, а не те, що показують.

2.3. Вправа-гра «Чарівна торбинка» (див. заняття 1-2): 3-й варіант – дітям пропонується не відкриваючи торбинки навпомацки визначити, що

знаходиться у ній. Предмети мають бути більшого розміру ніж у попередніх вправах (м'ячик, зошит, книжка, кубик і т. д.).

2.4. Цікаві завдання для «слухняних» пальчиків

«Квіти» - руки у вертикальному положенні, долоні одна до одної, пальці розведені (гребінці, тюльпан): «Ось червоні квіточки розкривають пелюстки, вітерець повіває, пелюсточки колихає, вже червоні квіточки, закривають пелюстки, голівками хитають, тихенько засинають...

«Коріння» - притиснути руки тильним боком, опустивши пальці вниз.

«Бджілка» - всі пальці, окрім вказівного, великим притиснуті до долоні.

Колові рухи вказівним пальцем однієї руки, потім іншої, потім обома одночасно.

«Павучок» - всі пальці біжать по столу. 16

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «Хмаринки» під музичний супровід та слова психолога діти відпочивають, розслабляються уявляючи як пливуть у сяючому блакитному небі легкі білі хмаринки.

3.3. Традиційне прощання «Подаруй усмішку!»

Діти стають у коло і простягнуті до центру руки кладуть долонями одна на одну, складаючи «усмішки» на купку, потім всі разом піднімають руки вгору – дарують свої усмішки всім.

ЗАНЯТТЯ 11-12

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Привіт!» двома руками: діти ставлять дві руки ліктями на стіл долонями назовні, психолог вітається з кожним легким хлопком долонями по долонях дитини, називаючи при цьому ім'я дитини.

1.2. Комунікативна гра «Паровозик»

Мета: формування умінь спілкування та роботи у колективі, корекція моторики та когнітивної сфери.

Хід гри: діти шикуються у колону і «паровозик» рухається по колу долаючи різні перешкоди: обігнути болото, проїхати під мостом, подолати гору, пробратись через дрімучий ліс, не розбудити хижих звірів.

Кожна дитина має побувати в ролі машиніста і подолати перешкоду, ведучи потяг.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Дошки Сегена»

Мета: розширення обсягу сприймання.

Хід вправи: кожній дитині дається «дошка» з пазами та відповідні фігури (цілі, або ж поділені на 2-4 частини), які треба вкласти в ці пази.

Пазів на «дошці» може бути від 3 до 10, в залежності від індивідуальних можливостей дитини.

2.2. Вправа-гра «Що змінилося?»

Мета: розвиток активної уваги, просторової орієнтації.

Хід гри: психолог розкладає на столі від 3 до 5 предметів (іграшок), в залежності від індивідуальних можливостей кожного гравця. Дитині пропонується уважно роздивитися та запам'ятати порядок розташування предметів після чого повернутися до столу спиною. Психолог змінює місце розташування предметів на столі та їх положення запрошує гравця знову повернутися до столу і пропонує сказати що змінилося та повернути все на свої місця. Решта дітей в цей час уважно спостерігає за діями гравця та допомагає йому при потребі.

2.3. Вправа - гра «Знайди відмінності» (див додаток 3)

Мета: спостережливості, зорової пам'яті.

Хід гри: дітям пропонується розглянути 2 однакові малюнки, які мають відмінності (5-10). Діти повинні знайти, чим малюнки відрізняються.

2.4. Цікаві завдання для «слухняних» пальчиків 17

«Птахи летять» - пальці розставлені, рухи кистями рук вгору-вниз.

«Криничка» - стиснути пальці в кулак, залишивши вгорі отвір.

«Пташка п'є воду» - однією рукою зробити «криничку», а іншою «пташку», яка п'є воду: пальці стиснути в кулак, виставивши вказівний палець.

«Гніздо» - пальці разом, злегка зігнути та притиснути ребрами долонь одна до одної.

«Сонечко» - руки підняті вгору, пальці розставлені.

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія.

3.2. Релаксація «Дерево» діти відпочивають, розслабляються уявляючи дерево під музичний супровід та розповідь психолога.

3.3. Традиційне прощання «Дзеркало»

Діти стають у колонку перед дзеркалом і психолог пропонує кожному подивитися на себе, усміхнутись та запам'ятати цю усмішку і нести її та дарувати всім оточуючим.

ЗАНЯТТЯ 13-14

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Долоньки» хлопком: діти кладуть руки долонями вгору, психолог вітається з кожним, називаючи на ім'я та легенько хлопає своїми долонями по долоньках дитини.

1.2. Комунікативна гра «Серце»

Мета: формування почуття згуртованості, вміння працювати у групі

Хід: учасники стають у коло і беруться за руки. Ведучий таємничим голосом пропонує послухати як б'ється велике добре серце, для цього треба всім зробити крок вперед і тихенько сказати «стук», крок назад-«стук». Ми всі разом – велике добре серце.

II. Основний етап

2.1. Гра «Тополя- верба»

Мета: корекція уваги.

Хід: при словах ведучого «тополя» - учасники піднімають руки вгору і складають долоні «хаткою» над головою; коли ведучий говорить «верба» - руки зігнуті в ліктях опускають вниз, пальці роз'єднані.

2.2. Вправа «Запам'ятай слова»

Мета: розвиток асоціативної пам'яті.

Хід: необхідно запам'ятати слова, підібравши до кожного слова малюнок (5-10 слів та малюнків), та за допомогою цих малюнків відтворити слова.

2.3. Розсипана абетка

Мета: корекція просторових уявлень, уміння розрізняти предмети за формою.

Хід вправи: Кожній дитині дається аркуш на якому зображені букви різного кольору, в різному просторовому положенні. Завдання: абетка впала, всі букви розсипались; подивитися уважно та впізнати (зібрати) букви червоного (зеленого, чорного) кольору; знайти букву... (з тих, що вже вивчені за програмою, знайомі) і т. д.

2.4. Цікаві завдання для «слухняних» пальчиків «Пальчикова казочка»: всі раніше вивчені вправи об'єднати у логічній послідовності, утворивши зв'язну розповідь: «Жила-була пальчикова сім'я...».

III. Заклучний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «Птахи»: відпочинок, розслаблення під музику та словесний супровід психолога. Діти уявляють птахів в польоті.

3.3. Прощання «Дзеркало»: всі разом стають перед дзеркалом і усміхаються дивлячись на себе та один на одного.

ЗАНЯТТЯ 15-16

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Долоньки» хлопком: (див заняття 13-14) у парах

1.2. Гра «Намисто»

Мета: здруження, вихід агресії та зняття психоемоційного напруження, корекція концентрації та переключення уваги.

Хід: учасники стають у щільне коло, вони – намистинки. Власниця намиста крутить його навколо шиї, обертає намистинки, випадково розриває і намистини розлітаються по підлозі. Власниця ловить намистинки за руки, ті ловлять наступних... і намисто знову ціле.

II. Основний етап

2.1. Гра «Чотири стихії»

Мета: корекція уваги, моторики.

Хід: гравці сидять у колі. Ведучий позначає рухами слова:

Земля – руки вниз,

Повітря – руки вгору,

Вода – руки вперед,

Вогонь – руки в сторони.

Спочатку ведучий команди супроводжує наочним показом, потім дає тільки словесну команду, а на наступному етапі виконує рухи, які не

відповідають словам, учасники ж повинні виконати команду, а не копіювати рухи.

2.2. Вправа «Згадай, що намальовано»

Мета: корекція зорового сприймання та пам'яті.

Хід вправи: дітям пропонується розглянути малюнок з зображенням п'яти предметів і запам'ятати їх, потім демонструється інший малюнок де зображення тих же предметів (без одного), але змінено їх розташування. Діти повинні сказати якого предмета не вистачає.

2.3. Вправа «Хто, що любить їсти»

Мета: удосконалення розумових операцій, розширення уявлень про оточуючий світ. 19

Хід вправи: дітям демонструються малюнки з зображеннями овочів, фруктів, продуктів та ін. Необхідно сказати, хто це любить їсти.

2.4. Індивідуальні завдання для «слухняних» пальчиків

Мета: розвиток дрібної моторики.

Хід вправи: кожній дитині дається аркуш з індивідуальним завданням.

Спочатку кожна дитина виконує завдання на дошці з допомогою педагога, потім на своєму аркуші.

Хвилинка відпочинку:

Білочка на дубку

Всім дарує по грибку:

Лисичці-сестричці,

Горобчику, синичці,

Ведмедику волохатому

Та зайчику вусатому

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія.

3.2. Релаксація «Море»: відпочинок та розслаблення під музику та опис морського пейзажу.

3.3. Прощання «Дзеркало»: в ролі дзеркала виступає ведучий, дитина повторює мімічні рухи ведучого (усмішку).

ЗАНЯТТЯ 17-18

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Долоньки» хлопком: (див. заняття 13-14) по колу.

1.2. Комунікативна гра «Мереживо дружби»

Мета: формування навичок групової взаємодії.

Хід гри: діти стають у коло, ведучий дає клубочок яскравих ниток, який дитина передає тому, кому захоче, називаючи при цьому ім'я вибраного і т. д. В результаті утворюється мереживо, що з'єднує дітей.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Впізнай букву на дотик»

Мета: розвиток тактильних відчуттів, уяви.

Хід: дитині зав'язують очі і пропонують на дотик з пластикових букв впізнати букву чи знайти задану.

2.2. Вправа «Добери пару»

Мета: удосконалення розумових операцій.

Хід: пропонується два комплекти малюнків, які треба розкласти по парам за родовими ознаками.

2.3. Вправа «Чи так буває?» (див. додаток 4).

Мета: корекція та удосконалення розумових операцій.

Хід вправи: дітям пропонується розглянути алогічні малюнки та пояснити, що не так.

2.4. Індивідуальні завдання для «слухняних» пальчиків

Хвилинка відпочинку:

У схованку пальці грали

Та голівоньки ховали

Ось так, ось так,

Так голівоньки ховали.

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «Метелик»: під музичний супровід, словесний опис та бажано наочний показ, діти відпочивають, розслабляються, уявляючи як з квітки на квітку пурхає красивий метелик.

3.3. Прощання «Дзеркало» (див заняття 17-18) діти всі одночасно повторюють рухи ведучого.

ЗАНЯТТЯ 19-20

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Привіт друже!»

Психолог вітається з кожним помахом піднятої вгору руки, називаючи дитину на ім'я, діти відповідають так само, але словами «Добрий день».

Один з одним вітаються словами «Привіт, друже!».

1.2. Комунікативна гра «Зайчик»

Мета: корекція моторики, пізнавальних процесів.

Хід гри: діти утворюють коло, в центрі – «зайчик». Діти хором промовляють, а зайчик виконує рухи (діти теж можуть виконувати рухи)

Зайчик вмивається: в гості збирається - Миє носа, миє вуса, миє вуха витирає сухо.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Назви одним словом» (дивись додаток 5)

Мета: корекція процесів узагальнення та абстрагування.

Хід вправи: дітям пропонуються малюнки з зображенням групи предметів, що мають спільну ознаку. Необхідно дати родові визначення (меблі, дерева і т. д.).

2.2. Вправа «Чим схожі, чим відрізняються?»

Мета: удосконалення розумових операцій: аналізу, синтезу. Хід вправи: дітям пропонується порівняти предмети, поняття.

2.3. Гра «Знайди колір»

Мета: корекція уваги, пам'яті, зорового сприймання.

Хід: дитина повинна знайти заданий колір довкола і доторкнутися до нього. Виграє той, хто першим впорається з завданням.

2.4. Індивідуальні завдання для «слухняних» пальчиків

Хвилинка відпочинку:

Нумо, братці, час вставати

До роботи пора братись:

Великому дров нарубати,

Тобі – піч натопити,

Тобі - води наносити,

Тобі - обід зварити

А тобі – пісні співати

Братів старших потішати.

ІІІ Заклучний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «У полі»: діти розслабляються, відпочивають, уявляючи себе у полі. Допмагає їм зображення, словесний та музичний супровід.

3.3. Прощання «Портрет»: «фотограф» робить «живий портрет» кожного та демонструє результат своєї роботи: усміхнене обличчя у рамочці.

ЗАНЯТТЯ 21-22

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Кивок»: психолог вітається кивком голови з кожною дитиною звертаючись на ім'я та словами: «доброго дня», діти відповідають так само. Так діти вітаються і один з одним.

1.2. Комунікативна гра «Мій котик»

Мета: формування комунікативних навичок.

Хід гри: діти сидять у колі, дорослий бере м'яку іграшку (котика) і пояснює, що котика дуже хочеться до діток, бо він знає як діти його люблять.

Тож кожен поговорить з котиком, скажіть йому ласкаві слова, лагідно назвіть його. Діти передають іграшку по колу.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Придумай назву»

Мета: корекція процесів узагальнення та абстрагування.

Хід: дітям демонструється сюжетний малюнок до якого треба придумати назву.

2.2. Вправа «Добери пару»

Мета: удосконалення розумових операцій.

Хід: дітям пропонується об'єднати у пари предмети за функціональними ознаками.

2.3. Гра «Електричний струм»

Мета: формування спостережливості, комунікативних навичок уміння дотримуватись правил.

Хід: Діти стоять у колі, тримаючись за руки. Ведучий спостерігає за ходом гри збоку. Перший гравець стискає руку сусіда праворуч від нього, а той

передає імпульс стискання наступному, і так іде по ланцюжку. За сигналом «Стій!» гра зупиняється й ведучий повинен вгадати, де зупинилося стискання.

2.4. Індивідуальні завдання для «слухняних» пальчиків

Хвилинка відпочинку: (пальці стиснуті в кулак)

Раз, два, три, чотири, п'ять (розігнути по-черзі)

Вийшли пальчики гулять. (розставити пальці)

Оцей пальчик гриб знайшов (загнути великий палець),

Оцей – чистив (загнути вказівний),

Цей – варив (загнути середній),

Цей – порізав (загнути безіменний), 22

Ну а цей всіх пригостив (загнути мізинець).

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «На лузі»: діти розслабляються, відпочивають, уявляючи себе на лузі за допомогою зображення, словесного та музичного супроводу.

3.3. Прощання «Коллективний портрет» (див заняття 19-20) «фотограф» робить загальне «фото», всі повинні усміхатися.

ЗАНЯТТЯ 23-24

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Будь здоров!»: вітання відбувається потиском рук з називанням імені.

1.2. Гра «Впізнай по голосу»

Мета: розвиток когнітивних функції та навичок спілкування.

Хід: одна дитина повертається до групи спиною, її окликає по імені гравець на якого вказав ведучий, дитина має по голосу впізнати того, хто її окликнув.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Знайди таку, як у мене»

Мета: корекція уваги, сприймання.

Хід: кожній дитині дається аркуш паперу з зображенням геометричних фігур. Педагог показує геометричну фігуру і пропонує знайти таку ж на своєму аркуші.

2.2. Вправа «Четвертий зайвий» (дивись додаток 6)

Мета: корекція здатності до узагальнення.

Хід: педагог пропонує дітям малюнок з зображенням 4-5 предметів, один з яких не має спільної суттєвої ознаки, характерної для решти. Необхідно визначити зайвий предмет та обґрунтувати свій вибір.

2.3. Вправа «Слухай і виконуй»

Мета: формування умінь сприймати словесну інструкцію.

Хід: педагог дає словесну інструкцію, яку дитина повинна спочатку вислухати, а потім повторити та виконати.

2.4. Індивідуальні завдання для «слухняних» пальчиків

Хвилинка відпочинку:

Оцей пальчик хоче спати,
А цей пальчик уже ліг,
Оцей пальчик лиш здрімнув,
А оцей – уже заснув.
Оцей міцно – міцно спить,
Тихо-тихо, не шуміть!
Сонце вранці зійде,
Ранок ясний прийде.
Будуть пташки щебетати,
Будуть пальчики вставати. 23

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «Біля річки»: розслаблення, відпочинок. Діти уявляють себе на березі річки за допомогою зображення, словесного та музичного супроводу.

3.3. Прощання «Подаруй веселинку»: діти стають у коло, дорослий повідомляє, що йому на долоню сіла «веселинка» і пропонує обговорити, яка вона (вертлява, лоскотуха, пустунка, веселкова, гладенька, кулька, солоденька, пахне як полуничка і т.д.), потім передає по колу – всі, хто її торкнувся стає веселим, усміхається. Коли коло замикається «веселинку» відпускають, щоб вона радувала інших.

ЗАНЯТТЯ 25-26

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Вітаю!» у парах: діти повернуті обличчям один до одного та плещуть у долоні по черзі то обома руками, то протилежними.

1.2. Гра «Жучок»

Мета: формування вміння розрізнити та помічати прояви емоцій.

Хід: одна дитина стає спиною до групи і виставляє за спину руку з відкритою долонею до якої легенько пальцями торкається вказаний ведучим учасник; дитина, повернувшись обличчям до групи, за мімікою та поведінкою має вгадати, хто це.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Добери пару» (див заняття 21-22)

2.2. Вправа «Що де росте?»

Мета: розширення знань про оточуючий світ та здатності до узагальнення.

Хід: дітям пропонуються розглянути зображення рослин розповісти де ці рослини ростуть.

2.3. Гра «Знайди за вказівкою»

Мета: формування умінь діяти за словесною інструкцією.

Хід: ведучий ховає в кімнаті предмет, який дитина має віднайти, користуючись словесними підказками.

2.4. Індивідуальні завдання для «слухняних» пальчиків
Хвилинка відпочинку: «Хто приїхав?» (болгарська гра).

Скласти долоні разом
Хто приїхав? (плескати кінчиками великих пальців)
Ми, ми, ми! (плескати кінчиками усіх пальців)
Тату, тату, чи це ти? (великі)
Так, так, так! (вказівні)
Мамо, мамо, чи це ти? (великі)
Так, так, так! (середні)
Братику, чи це ти? (великі)
Так, так, так! (безіменні)
Ах, сестричко, а це ти? (великі)
Так, так, так! (мізинці)
Всі ми разом, так, так, так! (усі разом).

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «Дощик» діти розслабляються, відпочивають слухаючи звуки природи та слова педагога.

3.3. Прощання «Подаруй радість»: психолог говорить дітям, які стоять у колі, про те, що його серце переповнює радість і він хоче поділитися нею з усіма. Просить учасників підставити долоні і кожному дарує радість, дитина у відповідь усміхається. Далі всі випускають радість у повітря, піднявши руки вгору та аплодують.

ЗАНЯТТЯ 27-28

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Замочок»: дитина зі своїм сусідом утворюють пальцями замочок, той зі своїм сусідом далі по колу і так поки коло замкнеться. Кожен звертається по імені до того, кому подає руку та вітається.

1.2. Гра «Знайди пару»

Мета: корекція та розвиток пізнавальних процесів та навичок роботи у групі.

Хід: дітям роздають кольорові картки (розрізані листівки, зображення предметів: квіти, дерева, овочі, фрукти та ін.- по два кожного виду), кожен повинен знайти того, у кого картка така ж сама (складається ціле зображення, чи можна об'єднати за спільною ознакою) і взяти за руку, утворивши пару.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Оживи картину»

Мета: розширення уявлень про оточуючий світ та уяви.

Хід: дитині дається великий малюнок-пейзаж, який треба «оживити» за допомогою маленьких фігурок тварин, птахів, рослин, розмістивши їх на малюнку з урахуванням природної зони їх проживання.

2.2. Вправа «Що літає, що плаває...»

Мета: розширення уявлень про оточуючий світ, уяви.

Хід: педагог пропонує дітям різні зображення, дитина має сказати: те, що зображене – плаває, літає...

2.3. Гра «Розвідники»

Мета: корекція уваги, пам'яті, сприймання.

Хід: «розвідник» прокладає маршрут за яким командир поведе загін.

Спостерігачі слідкують, чи правильно командир запам'ятав дорогу.

2.4. Образотворча діяльність.

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

3.2. Релаксація «Вітерець»: діти розслабляються, відпочивають, уявляють вітерець за допомогою музики та слів психолога.

3.3. Прощання «Подаруй любов» (див заняття 25-26).

ЗАНЯТТЯ 29-30

I. Початковий етап

1.1. Привітання «Ланцюжок» (див заняття 9-10)

1.2. Гра «Гості»

Мета: формування комунікативних навичок.

Хід: дитина має запросити до себе в гості учасника, який їй найбільше подобається. Кожен повинен зробити свій вибір і кожна дитина хоча б раз має бути обрана.

II. Основний етап

2.1. Вправа «Що подарували?»

Мета: корекція уваги, пам'яті, мислення.

Хід: ведучий говорить, що Іванко до свят отримав подарунок від бабусі (тата, друга і т. д.) відкрив пакунок і побачи, далі йде опис предмета і дітям треба відгадати що ж саме подарували Іванкові.

2.2. Вправа «Підкажи, що треба купити»

Мета: корекція довільної уваги, пам'яті.

Хід: педагог повідомляє, що мама дала дівчинці список покупок, які необхідно зробити у магазині (зачитує список), але дівчинка загубила список і тепер дуже засмучена, пропонує допомогти пригадати список. Спочатку по пам'яті, потім за малюнком.

2.3. Гра «Куди підеш?»

Мета: корекція уваги, пам'яті.

Хід: ведучий в кімнаті розкладає різні предмети, потім гравцю дається інструкція: до дошки підеш – ручку знайдеш, до шафи підеш – зошит знайдеш і т. д.

В залежності від можливостей дитини інструкція на 3 -7 предметів.

Після закінчення інструктажу гравця запитують: «Куди підеш?» дитина повинна назвати місце та предмет, який там знаходиться, решта гравців, в разі потреби, допомагають.

2.4. Образотворча діяльність

III. Заключний етап

3.1. Рефлексія

Педагог повідомляє про те, що в цьому році це останнє заняття, але обіцяє обов'язково зустрітися наступного року, якщо діти матимуть таке бажання, і просить розповісти, що найбільше сподобалось та запам'яталось.

3.2. Релаксація «На галявині»: діти розслабляються, відпочивають, уявляючи себе на лісовій галявині за допомогою зображень, музики та слів педагога.

3.3. Прощання «Подаруй доброту»: педагог говорить дітям про те, що вони дуже добрі та всім допомагають і зичать добра, тож пропонує поділитися добротою, щоб всі навколо теж стали добрими. Діти, стоячи у колі, «набирають» доброту зі свого серця долонями і, піднявши руки вгору з розкритими долонями, діляться з усіма, аплодують.

Роль та значення корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами

Агресивність. У спілкуванні з агресивними дітьми треба виявляти чималу стриманість, терпіння. Агресивні діти повинні переконатися, що їх люблять, що дорослий є їхнім спільником у вирішенні проблем. Треба спробувати спрямувати активність агресивної дитини в конструктивне русло.

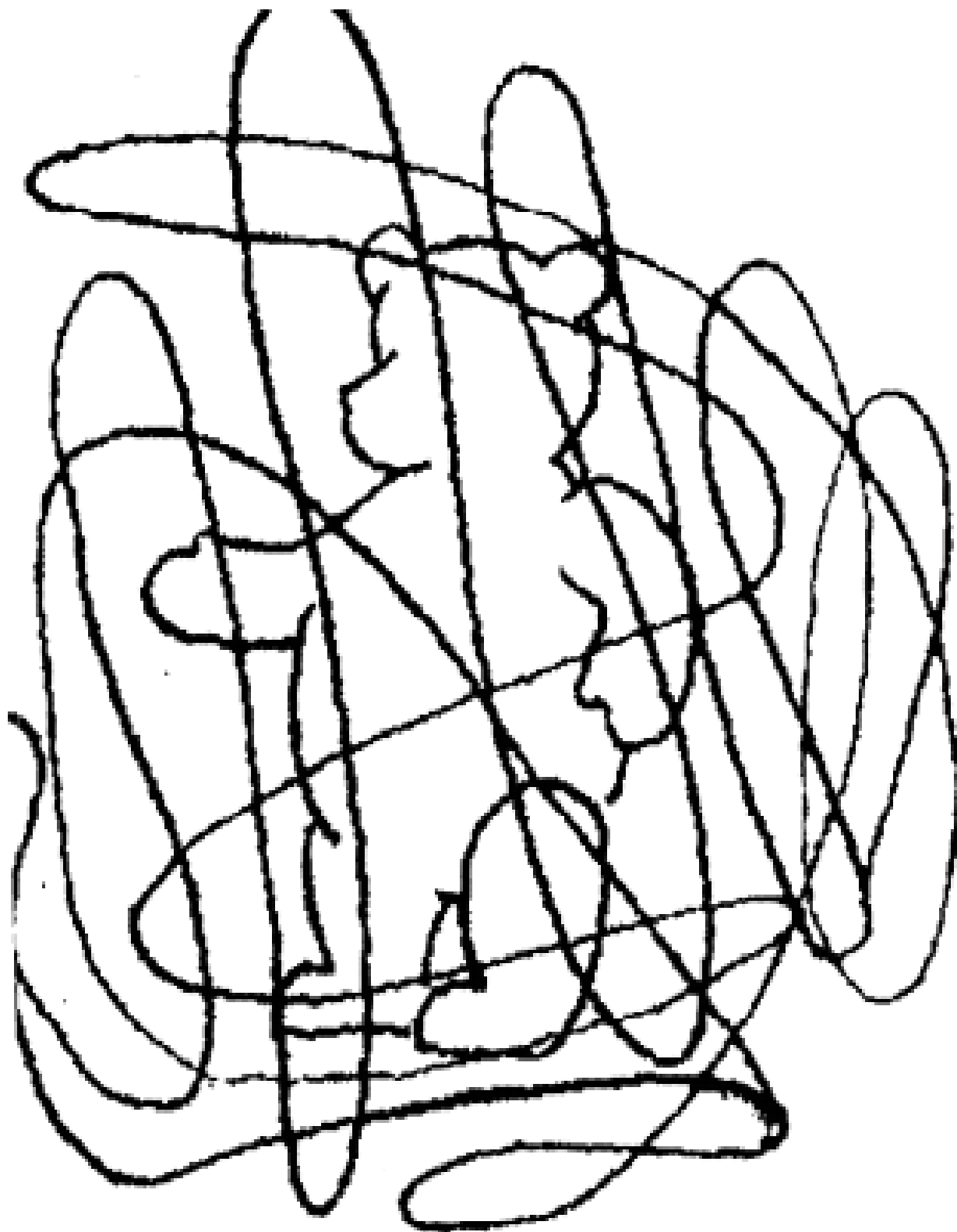
- пам'ятайте, що заборона й підвищення голосу – найнеефективніші способи подолання агресивності;
- дайте можливість вихлюпнути свою агресію, спрямувати її на інші об'єкти; дозвольте їй побити подушку, розірвати папір...
- покажіть дитині особистий приклад конструктивної поведінки: не допускайте вибухів гніву та лихослів'я ;
- важливо, щоб дитина повсякчас почувала, що ви її любите, що вона потрібна і важлива для вас;
- намагайтеся попередити конфлікт, звертайте увагу на недоброзичливі погляди, бурмотіння собі під ніс;
- в разі конфлікту обговоріть з дитиною його причини, визначте, які неправильні дії дитини призвели до конфлікту та спробуйте знайти способи виходу з нього.

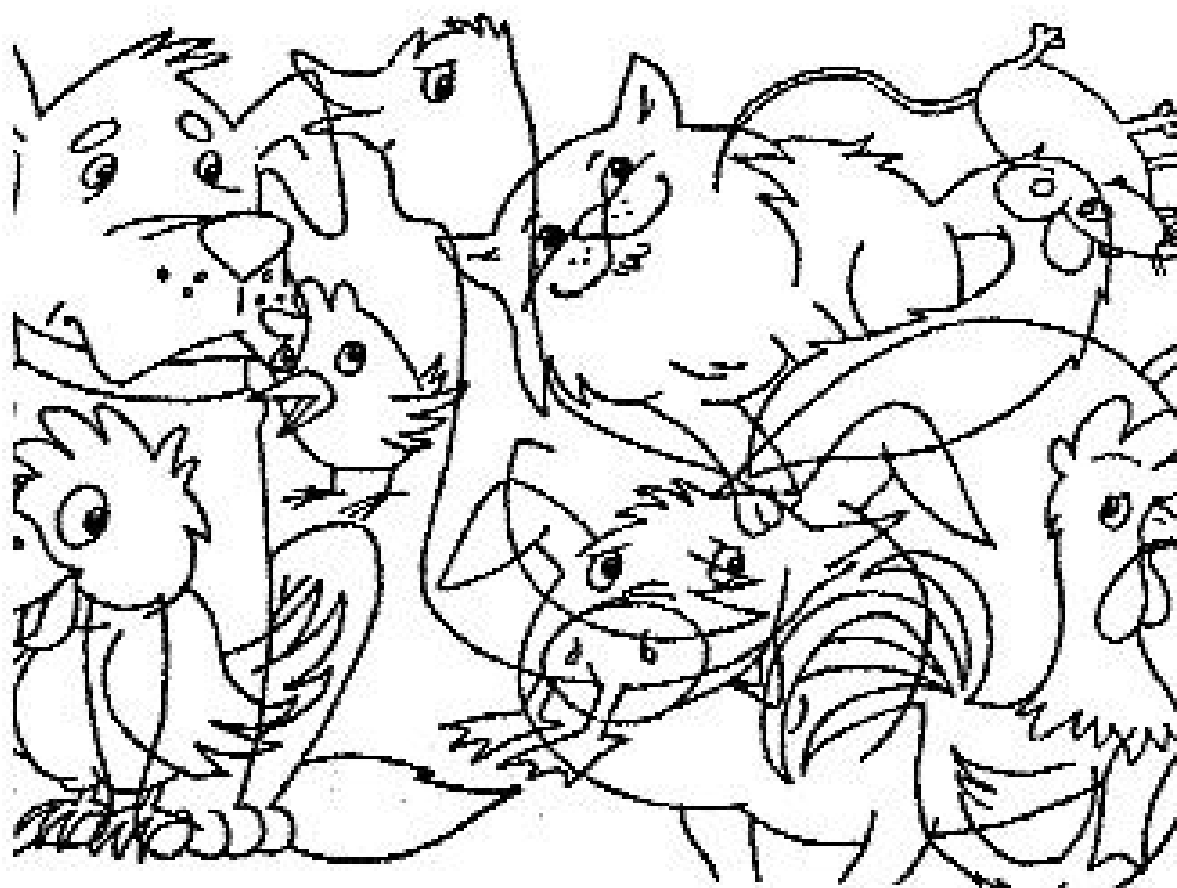
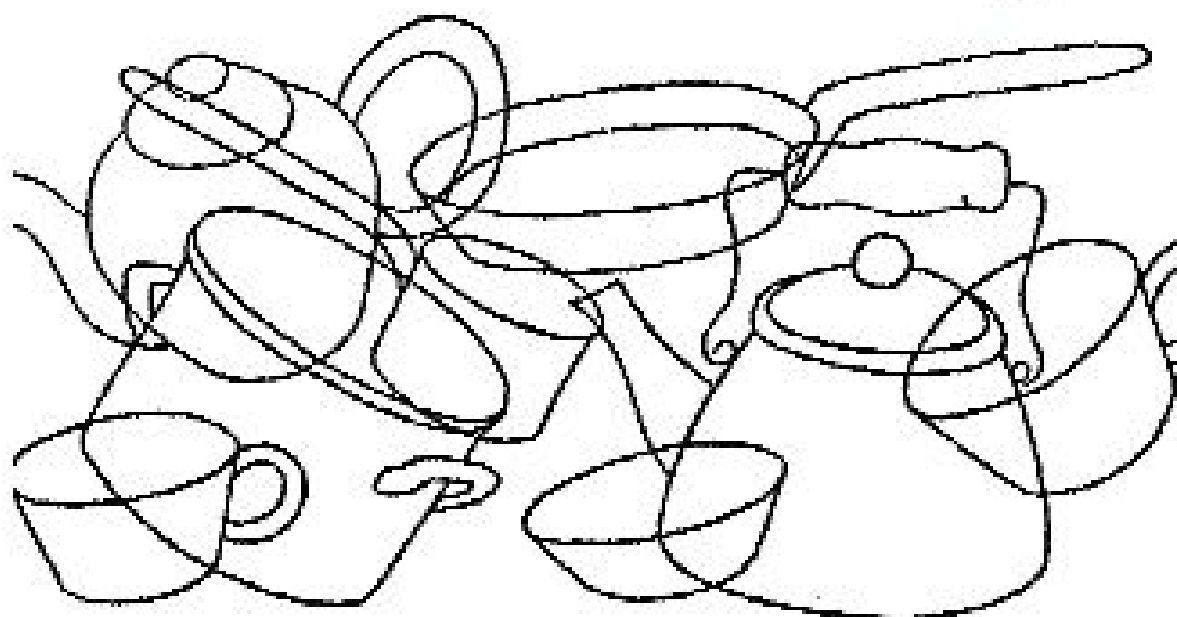
Імпульсивність. Спілкуючись з імпульсивною дитиною, відзначайте кожну успішну спробу стриматися. Хваліть за виявлене (нехай мінімально) терпіння, висловлюйте надію на те, що дитина зможе не поспішати, а буде міркувати перш ніж діяти.

Гіперактивність. Дорослим необхідно знати, що вчинки гіперактивної дитини не є навмисними і без допомоги та підтримки дорослих така дитина не може справитися з існуючими в неї труднощами, тому необхідно:

- по можливості ігнорувати зухвалі вчинки дитини і схвалювати її гарну поведінку;
- роботу з гіперактивною дитиною слід будувати індивідуально, основну увагу необхідно приділяти чіткій організації діяльності;
- під час уроків обмежувати до мінімуму відволікаючі фактори (місце за партою – у центрі класу навпроти дошки);
- надавати дитині можливість швидко звертатися по допомогу до вчителя за потребою;

- навчальні заняття будувати за чітко розпланованим стереотипним розпорядком;
- на певний відрізок часу давати тільки одне завдання;
- велике завдання дозувати на частини;
- протягом дня передбачати можливості для рухової розрядки;
- у відносинах з дитиною дотримуйтесь позитивної мотивації, хваліть її у кожному випадку, коли вона цього заслужила;
- уникайте повторень слів «ні» та «не можна»;
- говоріть стримано спокійно і м'яко;
- оберігайте дитину від стомлення, оскільки воно призводить до зниження самоконтролю та наростання гіперактивності (під час ігор обмежуйте дитину одним партнером, уникайте неспокійних, гучних приятелів).

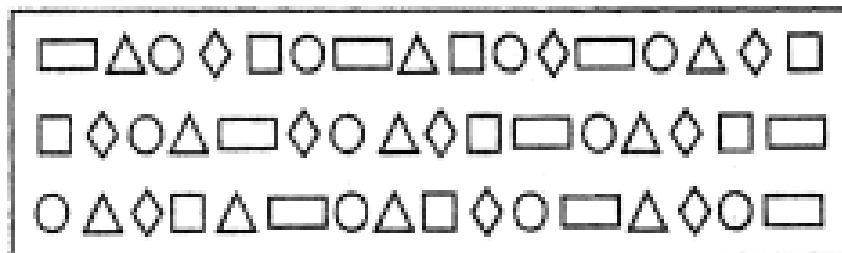

Чим відрізняються два сніговики? Знайди на малюнках однакові сніжинки.

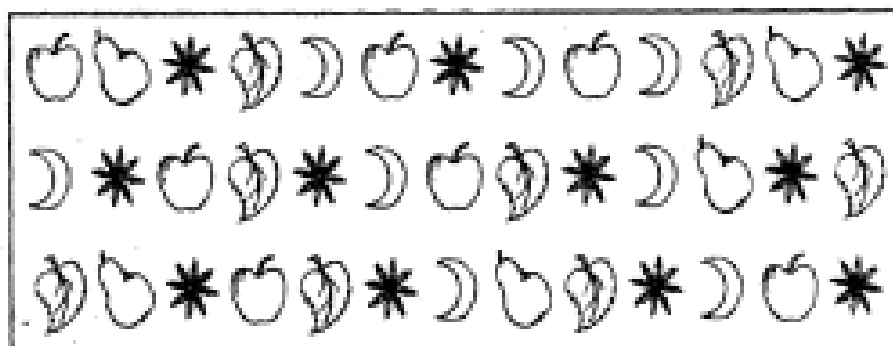
ВПН

РТАНОВВПНШЕСЗБРНПВ
ЕАВДЩГЄНУЗАВПНХЖЕ
ЖЗВНБВПТЮХВПНТРГЕ

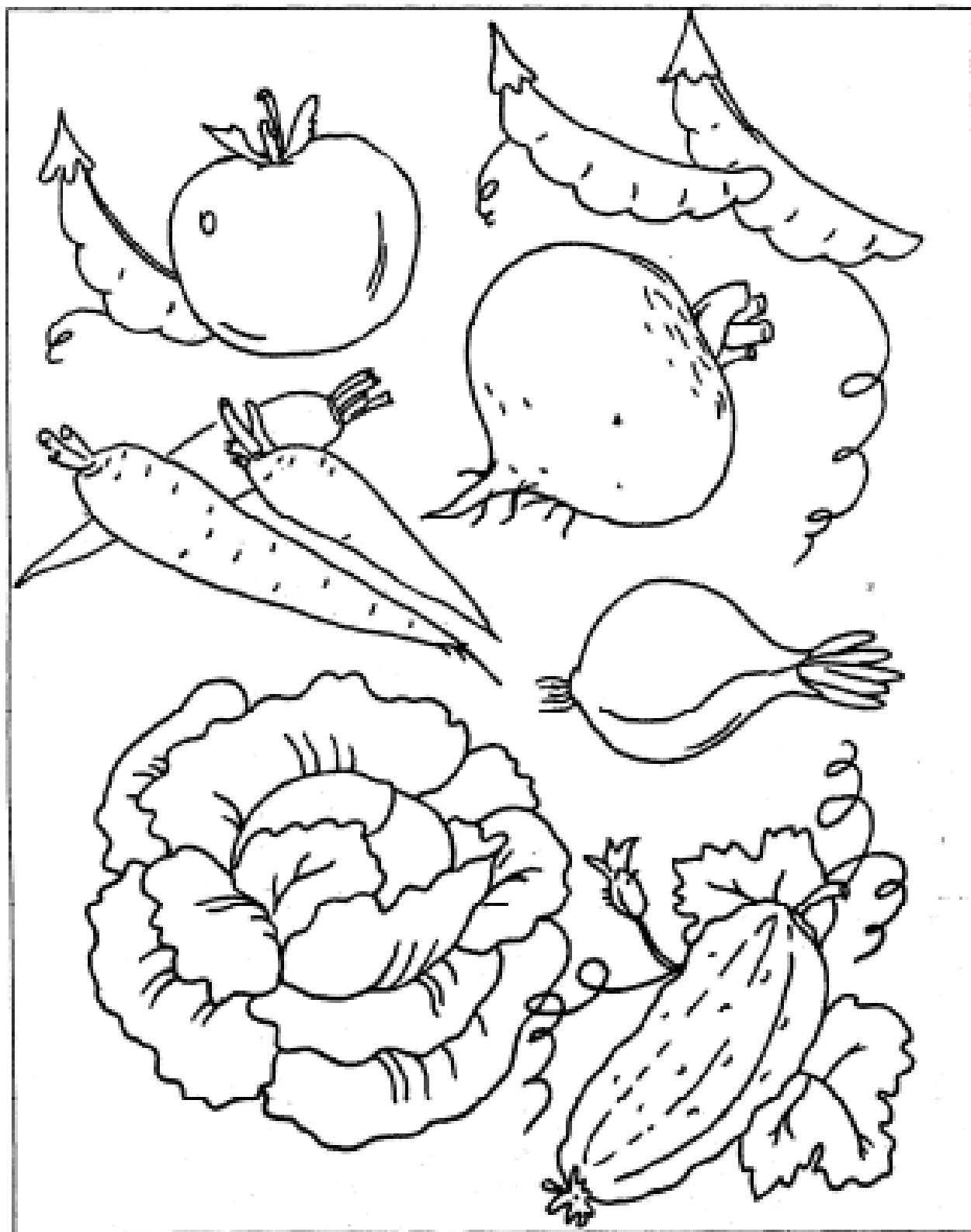
О Δ ◇ □

* ☾ 🍏

Знайди виділені фрагменти та обведи їх.

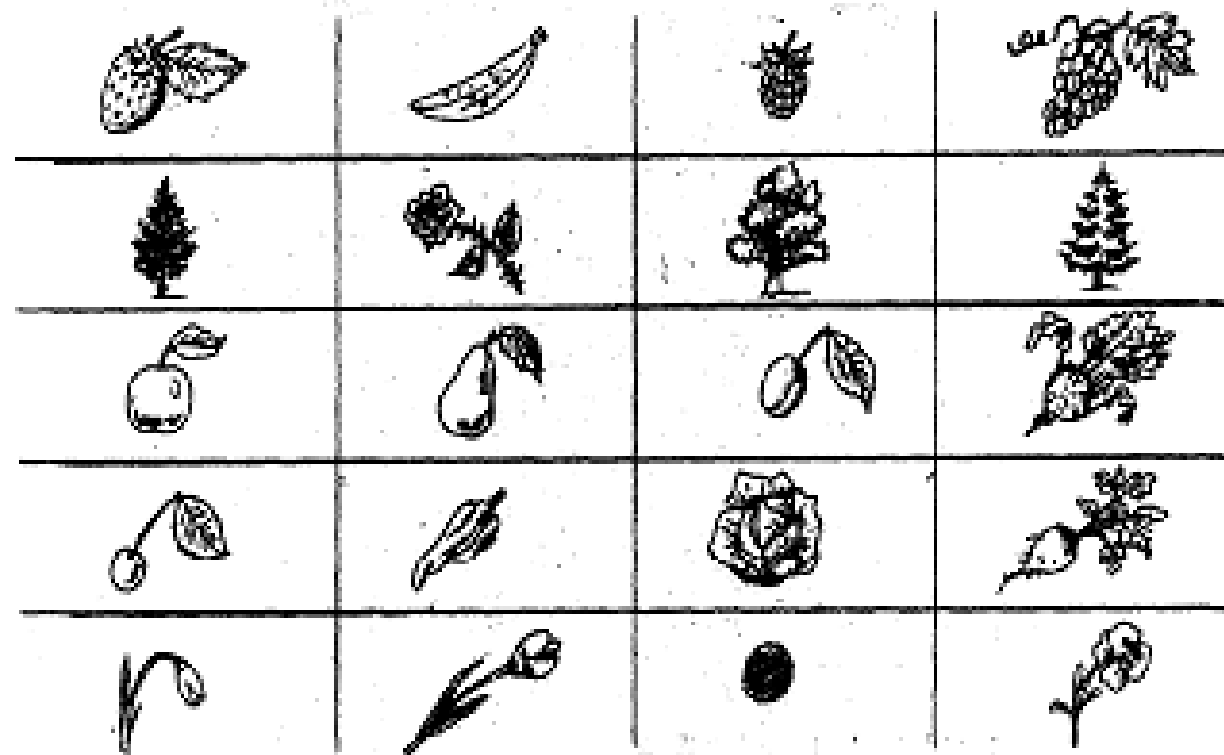
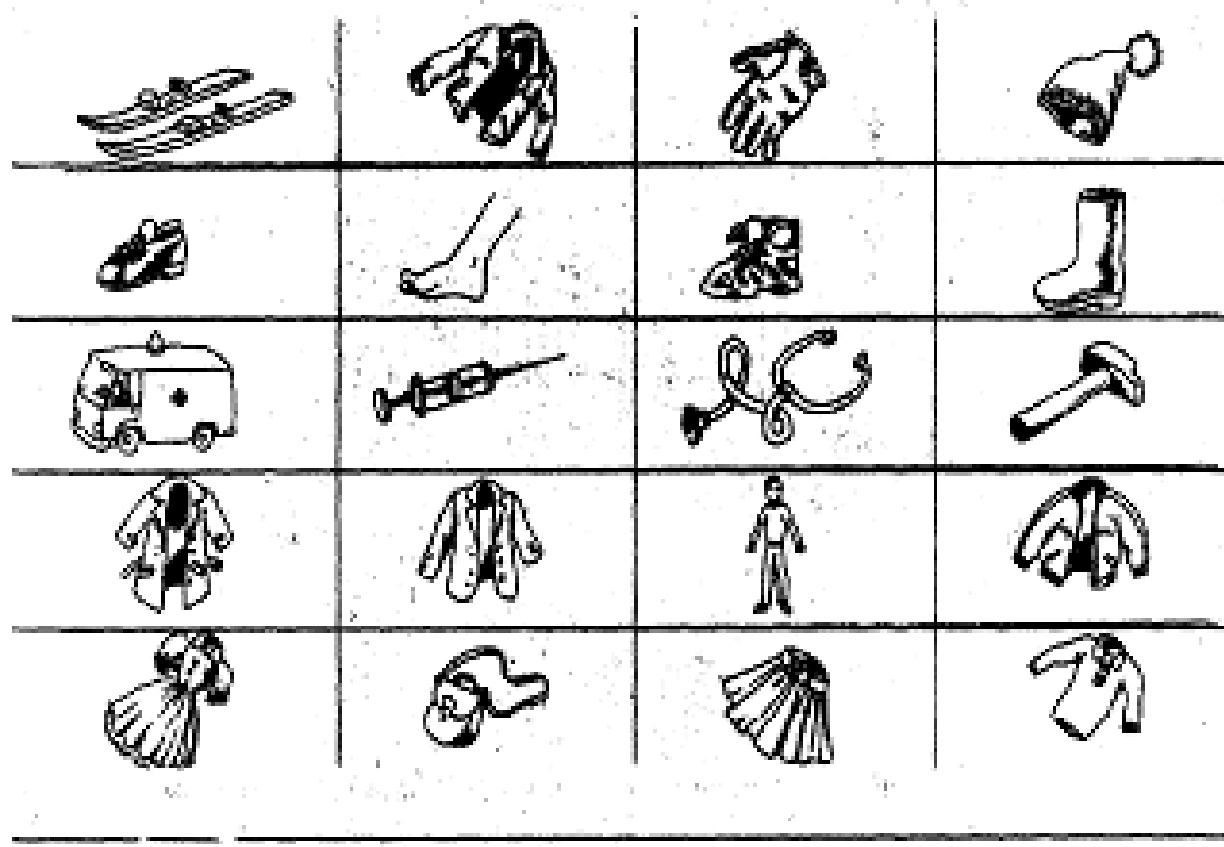

Рис. 3.2. Робота з корекції соціальної поведінки

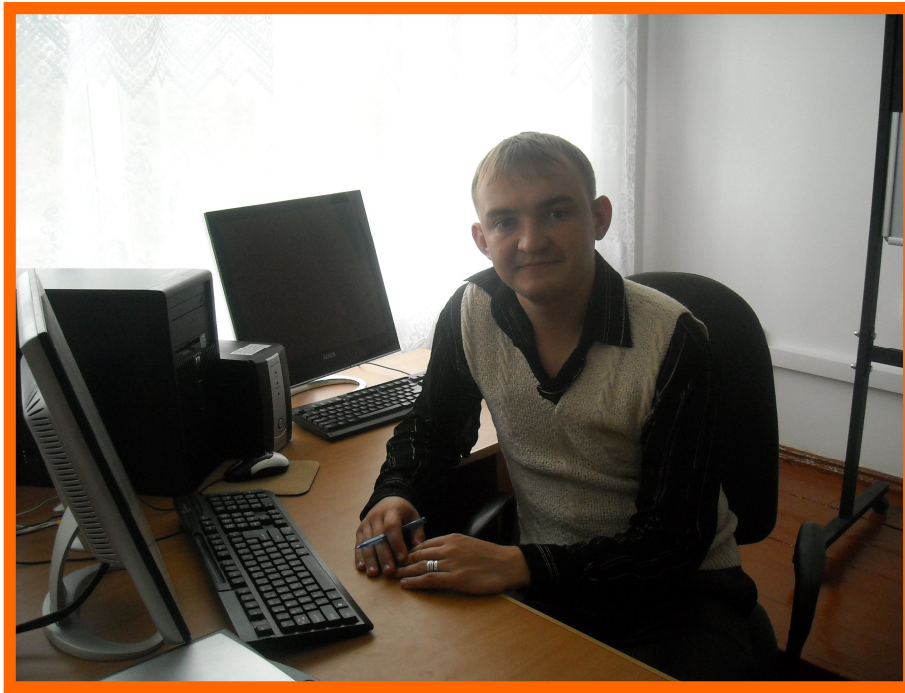

ЛІТЕРАТУРА

1. Єременко І. Г. Готовність розумово відсталих дітей до навчання в допоміжній школі / Нижник Л., Сагірова О. – Київ : Радянська школа, 1981.
2. Єременко І. Г. Основи спеціальної дидактики / Єременко І. Г. – Київ : Радянська школа, 1975.
3. Заняття психолога з малятами. Психолог. Бібліотека. – Київ : Шкільний світ, 2005.
4. Корекційна робота психолога. Психолог. Бібліотека. – Київ : Шкільний світ, 2002.
5. Корекційно-розвивальні заняття для молодших школярів, які мають порушення психофізичного розвитку // Психолог. – №14. – 2005.
6. Коробко С. Робота психолога з молодшими школярами / Коробко С., Корбко О. – Київ : Літера ЛТД, 2006.
7. Нижник Л. Допомога дітям з особливими потребами. Психолог. Бібліотека. / Нижник Л., Сагірова О. – Київ : Редакції загальнопедагогічних газет, 2004.
8. Питання дефектології : [республіканський науково-методичний збірник]. – Київ : Радянська школа, 1965.
9. Практикум по психологии умственно отсталого ребенка / сост. Виноградова А. Д. – Москва : Просвещение, 1985.
10. Розвивальні та корекційні заняття психолога. Психолог. Бібліотека. – Київ : Редакції загальнопедагогічних газет, 2004.
11. Рубинштейн С. Я. Психология умственно отсталого школьника / Рубинштейн С. Я. – Москва : Просвещение, 1986.
12. Стадненко Н. М. Диагностика отклонений в умственном развитии учащихся / [Стадненко Н. М., Ильяшенко Т. Д., Обуховская А.Г., Жук Т. В.] Киев : Освита, 1991.
13. Туріщева Л. В. Психокорекційні ігри в роботі педагога / Туріщева Л. В. – Харків : Видавнича група «Основа», 2007.
14. Шиф Ж. И. Психологические проблемы коррекционной работы во вспомогательной школе / [Под редакцией Ж. И. Шиф, В. Г. Петровой, Т. Н. Головиной]. – Москва : Педагогика, 1980.
15. Я хочу, я могу, я буду добре вчитись. Психолог. Бібліотека. – Київ : Редакції загальнопедагогічних газет, 2003.

Ціпан Іван Іванович народився 02 грудня 1987 року у селі Городище Березнівського району Рівненської області.

Після закінчення Національного педагогічного університету ім.М.П. Драгоманова працює соціальним педагогом Городищенської загальноосвітньої школи I-III ступенів. Педагогічний стаж роботи - 4 роки.